

Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Danışman Tercihlerinin İncelenmesi

Examination of Counselor Preferences of University Students

Özlem Haskan Avcı, Burak Tuna, Hakan Büyükçolpan, Ali Güngör, Merve Yörükoğlu

Öz. Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin psikolojik danışman tercihlerinde, psikolojik danışmanın cinsiyetine ilişkin görüşlerini incelemektir. Bu amaçla 2017-2018 öğretim yılında 123 üniversite öğrencisiyle yüz yüze görüşme yapılmıştır. Görüşmede, katılımcı olarak kadın ve erkek psikolojik danışmana ait olduğu belirtilen, denkleştirilmiş iki özgeçmiş sunulmuştur. Katılımcıların psikolojik danışman tercihlerini ele almak için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Demografik sorulara verilen yanıtlar betimleyici istatistikle, açık uçlu sorulara verilen yanıtlarsa bir nitel analiz yöntemi olan içerik analizi ile incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, hem erkek hem de kadın katılımcıların psikolojik danışman tercihleri hemcinsleri yönünde olmuştur. Katılımcıların tercih nedenlerinin, yoğunluklu olarak kadın psikolojik danışmanlara yönelik toplumsal cinsiyet algılarıyla ilgili olduğu bulunmuştur. Katılımcıların, hemcins/karşı cinsten bir psikolojik danışmanın kendilerini daha iyi anlayacağına yönelik kalıp yargılarının da tercihlerinde önemli bir etken olduğu görülmüştür. Katılımcıların genel olarak mesleki konular söz konusu olduğunda erkek; kişisel ve ailesel sorunlarla ilgili olarak kadın psikolojik danışmanıda daha fazla tercih ettiği görülmüştür. Danışmanlar için psikolojik danışmanın cinsiyetinin en fazla önem kazandığı konuların, "Arkadaşlık/Romantik İlişkiler" ve "Cinsel Konular" olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler. Psikolojik danışma, psikolojik danışman, psikolojik danışman tercihi, psikolojik danışmanın cinsiyeti, toplumsal cinsiyet

Abstract. The aim of this study is to examine the opinions of university students regarding the gender of the counselor in the preferences of the counselor. For this purpose, face to face interviews were made with 123 university students in 2017-2018 academic year. In the interview, a semi-structured form and structured cv examples were used. The responses to questions were analyzed by descriptive statistics, and the responses to open-ended questions were analyzed by content analysis. According to the results, both male and female participants' preferences were more on same-sex psychological counselor. In all type of problems, male participants were tend to prefer gender of counselor more than female participants. Participants were generally prefer male counselor in vocational issues. Women participants preferred female counselor in relation to personal issues and familial problems. For the participants, it was seen that the gender of the counselor was the most important issue in friendship / romantic relationship and sexual issues.

Keywords. counseling, counselor, counselor preference, sex of counselor, gender

Özlem Haskan Avcı (Sorumlu Yazar)

Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ankara, Türkiye
e-mail: haskan@hacettepe.edu.tr

Burak Tuna

Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ankara, Türkiye
e-mail: brk_tuna@hotmail.com

Hakan Büyükçolpan

Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ankara, Türkiye
e-mail: hakan.buyukcolpan@hacettepe.edu.tr

Ali Güngör

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Ankara, Türkiye
e-mail: ali.gungor@aile.gov.tr

Merve Yörükoğlu

Milli Eğitim Bakanlığı, Gaziantep, Türkiye
e-mail: mrvyorkoglu@gmail.com

Geliş / Received: 9 Mart/March 2018
Düzeltilme / Revision: 15 Nisan/April 2018
Kabul / Accepted: 27 Mayıs/May 2018

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği
Turk Psychological Counseling and Guidance Association
Genel Merkez / Central Office

Psikolojik danışma yardımı almaya karar verme her birey için farklı gelişen bir süreçtir. Genelde bireylerin yardıma ihtiyaç duyduklarını fark etmeleri ve yardım almaları arasında belirgin bir süre geçer. Saunders (1993), bu sürecin nasıl ilerlediğini; problemin keşfedilmesi, psikolojik yardım almanın yararlı olabileceğine karar verilmesi, psikolojik yardım aranması ve son olarak yardım alınması olarak dört adımda açıklamıştır. Ancak günümüzde hala psikolojik danışma yardımı almaya karar verme sürecinin kesin olarak nasıl ve hangi şekilde işlediğine yönelik çok fazla bulguya rastlanmaması, psikolojik yardım almış olanların sayısı düşünüldüğünde oldukça şaşırtıcıdır (Lipscomb, Shelley ve Root, 2010). Psikolojik danışma yardımı için başvuran bireylere “Yardım almaya ihtiyaç duyduğunuz ilk ne zaman fark ettiniz?” sorusu sorulduğunda, bireylerin genellikle geçmiş bir zaman dilimini ifade ettikleri gözlenmektedir. Psikolojik yardım alma davranışında bireylerin cinsiyeti, önceki yardım alma deneyimleri, algıladıkları sosyal destek düzeyi ve psikolojik danışma yardımına ne denli ihtiyaç duydukları -ihtiyacın şiddeti- etkileyici birer faktör olarak nitelendirilebilir (Deane ve Chamberlain, 1994). İhtiyacın şiddeti yüksek olmadığı zaman, birey için psikolojik yardım almak, iyi hissettiği zamanlarda ertelenen, kötü hissettiği zamanlarda ise aciliyet kazanan bir hal alabilir (Lowinger, 2012).

Dünya Sağlık Örgütü'nün konuyla ilgili en son verilerine göre dünyada yaklaşık 450 milyon insan hayatında ruhsal ve nörolojik bir rahatsızlıktan etkilenirken, bu sayının yalnızca üçte biri yardım arayışında bulunmaktadır (World Health Organization, 2001). Sağlık Bakanı'nın soru önermesine verdiği cevaba göre, Türkiye'de psikolojik yardım alanların sayısı son 5 sene içerisinde %330 artarak 9 milyonu aşmıştır (Türkiye Büyük Millet Meclisi, 2013). Benzer şekilde, ABD'deki üniversitelerde bulunan 302 psikolojik danışma merkeziyle yapılan tarama araştırmasında ani müdahale gerektiren kriz durumları, odaklanma sorunları, madde kullanımı ve kendine zarar verme davranışları sebebiyle yapılan başvuruların son beş yıl içerisinde artış gösterdiği bulunmuştur (Gallagher, 2009). Aynı çalışmada, psikolojik danışma merkezlerinin %75,5'i üniversite öğrencilerinin artan psikolojik problemlerinden kaygı duyduklarını belirtmiştir (Gallagher, 2009). Türkiye'de üniversitelerin psikolojik danışma hizmetini 1982 yılında yürütülmesi gereken başlıca hizmet alanı olarak nitelendirilmesi, psikolojik yardım hizmetlerinin tanınırlığın ve erişilebilirliğin artmasını (Doğan, 2000; Kızıldağ, Zorbaz, Gençtanırım ve Arıcı, 2012) ve hizmet verenlerin niceliğinin ve niteliğinin iyileşmesini (Yerin Güneri, 2006)

sağlamıştır. Buna rağmen bireylerin psikolojik yardım arama davranışından kaçındıklarını veya bu durumu geciktirdiklerini gösteren çalışmalar mevcuttur (Koydemir, Erel, Yumurtacı ve Şahin, 2010; Yerin Güneri, Aydın ve Skovholt, 2003).

Bireylerin damgalanma endişesi nedeni ile yardım almaktan kaçınması veya psikolojik yardım aramaya ilişkin tutumlarını olumsuz yönde etkilemesi sağaltımın önünde bir engeldir (Hackler, Vogel ve Wade, 2010; Taşkın, 2007; Topkaya, 2014; Vogel, Wade ve Aschman, 2009). Psikolojik bozukluk tanısı alan kişilerin dışında psikolojik yardım arayışı içerisinde olan insanların da toplum tarafından damgalanma riskinin oluşabileceği düşünüldüğünde (Ben-Porath, 2002), damgalanma endişesinin yardım arama davranışının ertelenmesine veya ruh sağlığı bozukluğunun gizlenmesine neden olması şaşırtıcı değildir (Corrigan ve Matthews, 2003). Psikolojik bozukluğu olan bireylere yönelik toplum, önceden kestirilemeyen davranışlara sahip ve kaygı uyandırıcı gibi olumsuz tanımlamalarda bulunmaktadır (Çam ve Çuhadar, 2011; Angermeyer ve Dietrich, 2006). Türkiye’de psikolojik danışma hizmetlerinin göreceli olarak yeni olması (Doğan, 2000), üniversite öğrencileri başta olmak üzere, ruh sağlığı bozukluğu olan insanların nasıl ve nereden yardım alabileceğini bilmemeleri (Kızıldağ vd., 2012) ve ruh sağlığı hizmetlerinin ne olduğunu kavramadaki güçlükler (Koydemir vd., 2010; Yerin Güneri, 2006) psikolojik yardım arayışının önüne geçen nedenler olarak gösterilebilir. Üniversiteler bünyesindeki psikolojik danışma merkezlerinde yaşanan fiziksel zorluklar, ekonomik kısıtlamalar, personel yetersizliği ve verilen hizmetlerin sınırlı düzeyde kalması da üniversite öğrencilerinin nitelikli psikolojik yardım almalarını engelleyen faktörler olarak sıralanabilir (Yerin Güneri vd., 2003; Yerin Güneri, 2006).

Psikolojik danışmaya başvurma süreci kişisel özelliklerden de etkileniyor olabilir. Yardım arama davranışlarının demografik değişkenlere (sosyo-ekonomik düzey, cinsiyet vb.) göre farklılık gösterdiğini gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Bazı çalışmalarda, cinsiyet ve toplumsal cinsiyet rollerinin yardım arama tutumlarını manidar olarak etkilediği; kadınların profesyonel yardım aramaya/almaya daha olumlu baktıkları ve kişisel olarak yardıma ihtiyaçları olduğunu daha çok fark ettikleri; buna karşın toplumda maskülen rolleri benimseyen erkeklerin duygularını paylaşma konusunda daha isteksiz oldukları ifade edilmektedir (Ang, Lim, Tan ve Yau, 2004; Johnson, 2001; Kalkan ve Odacı, 2005; Robertson ve Fitzgerald, 1992; Türküm, 2005; Vogel, Wade, Wester, Larson, ve Hackler,

2007). Bu duruma, toplumda var olan toplumsal cinsiyet kalıp yargılarının erkeklere yönelik “güçlü-problemleri kendi başına çözen”, “duygusal hareket etmeyen-duygularını açığa vurmayan” ve “ilişki odaklı olmayan” gibi yakıştırmalar içermesi de etki ediyor olabilir. Yalnızca erkekler değil, genel olarak toplulukçu kültürlerde bireyler kişisel ve duygusal problemlerini daha çok aile içinde paylaşmaya cesaretlendirilmekte ve aile dışındaki bireylere kendini açma kabul edilmeyen bir davranış olarak (Kağıtçıbaşı, 2005) nitelendirilebilmektedir.

Psikolojik danışma yardımı almaya karar verme sürecinde, bireyin nasıl bir süreçten geçeceğine, psikolojik danışmanın kimliğine ve psikolojik danışma mesleğine ilişkin ön bilişleri de etkilidir. Örneğin, psikolojik danışmanın ve danışma ortamının nasıl olduğu, oturumlarda nelerin konuşulduğu ve psikolojik danışma alan diğer bireylere ilişkin tutumların danışan adaylarının seçimlerinde etkili olup olmadığı merak konusudur. Bireyler genelde psikolojik danışmaya ilişkin mevcut şemalarını içinde bulunduğu çevre, televizyon dizileri, sinemalar vb medya organları ve sosyal medya aracılığıyla elde edilebilmektedir. Ancak çoğu zaman medyada yer alan psikoterapistler veya psikolojik yardım arayışı içerisinde olan bireyler, gerçek yaşamda karşılığı olmayan, abartılı ya da bilimsel dayanağı olmadan kaleme alınmış karakterler olarak karşımıza çıkmaktadır. Medya araçları vasıtasıyla psikolojik yardım hakkında edinilen bilgiler yanlış algılara ve beklentilere neden olabilmektedir (Granello ve Pauley, 2000; Kılınç ve Granello, 2003). Medya dışındaki kanallardan, özellikle gençler için akranlardan, dolaylı öğrenme yoluyla edinilen bilgi ve gözlemler de psikolojik danışma yardımına ilişkin tutumları etkileyebilmektedir. Vogel vd. (2007), üniversite öğrencileri ile yaptıkları araştırmada bir yakınları tarafından yardım almaları önerilen, yardım alma deneyimi olan birini tanıyan, yardım alma deneyimi geçiren bireylerin ve kız öğrencilerin terapiyle ilgili inançlarının ve yardım almaya ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğunu bulmuşlardır.

Bireylerin psikolojik danışman tercihlerini psikolojik danışmana yönelik beklentilerinin şekillendirdiğini gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Boulware ve Holmes, 1970; Fuller, 1964). Psikolojik danışmana ilişkin beklentiler içerisinde, psikolojik danışmanın kimliğine, özelliklerine yönelik bir tercihin söz konusu olup olmadığı bu çalışmanın bir diğer konusudur. Psikolojik danışma yardımı almak isteyenler, dış görünüm, yaş, cinsiyet gibi fiziki özellikler bakımından “beğendikleri” ya da daha çok yardımcı olacağını varsaydıkları psikolojik danışmanları mı tercih ederler veya danışanlar demografik özellikler

bakımından kendilerine daha yakın/benzer buldukları psikolojik danışmanları mı tercih ederler? Luborsky, Crits-Christoph, Mintz ve Auerbach (1988) yaptıkları çalışmada psikolojik danışmanlarının kim olacağına yönelik tercihte bulunan danışanların, psikolojik danışmanı rastgele atanmış danışanlara göre daha verimli sonuçlar aldığını bulmuşlardır. Bu konunun psikoterapi araştırmaları tarihinde oldukça uzun bir geçmişi vardır. Ruh sağlığı uzmanlarına yönelik tercihlerle ilgili araştırmaların oldukça eskilere dayandığı; 1940'larda başladığı görülmektedir (Guest, 1948). Ruh sağlığı uzmanlarının cinsiyetlerine yönelik üniversite öğrencilerinin tercihleriyle ilgili araştırmalar ise Koile ve Bird (1956) ile başlamış ve yaygın bir şekilde ilerlemiştir.

Üniversite öğrencileriyle yapılan ilk çalışmalar psikolojik danışman tercihi ile ilgili erkek ve kadınların kişisel konuları aynı cinsiyete sahip psikolojik danışmanlarla konuşmayı tercih ettiğini ortaya koymuştur (Boulware ve Holmes, 1970; Fuller, 1963). Buna ek olarak, kadınların erkek psikolojik danışmanlardan ziyade kadın psikolojik danışmanlara kendilerini daha rahat açtıkları ve rahat hissettiklerini ortaya koyan araştırmalar dikkat çekmektedir (Landes, Burton, King ve Sullivan 2013; Simons ve Helms, 1976). Eells, Fuqua ve Boswell (1999) yaptıkları çalışmada psikolojik danışman seçimindeki en belirleyici faktörün profesyonel beceriler, en az etkili olan faktörlerin ise yaş, cinsiyet, ırk ve din gibi kişisel faktörler olduğunu bulmuşlardır. Speight ve Vera (2004) ise danışanların, psikolojik danışmanın demografik özellikleri arasından en fazla cinsiyetine göre tercihte bulduklarını eklemiştir. Psikolojik danışmanın cinsiyetinin danışan adayları tarafından önemsenip önemsenmediğine ilişkin görece eski araştırmalar farklı bulgular sunmaktadır. Yapılan ilk araştırmalarda araştırmacılar katılımcıların, psikolojik danışman olarak hemcinslerini tercih ettiklerini (Banikiotes ve Merluzzi, 1981; Johnson, 1978; Koile ve Bird, 1956), katılımcıların genel olarak erkek danışman tercihinde bulduklarını (Boulware ve Holmes, 1970; Fuller, 1964) ve katılımcıların psikolojik danışman seçimlerinde cinsiyetin bir etkisinin olmadığını dile getiren sonuçlar (Atkinson, Ponce ve Martinez, 1984; Holland, Atkinson ve Johnson, 1987; Lee, Chan, Ditchman ve Feigon, 2014; Paradise, Conway ve Zwaig, 1986) elde etmişlerdir.

Alanyazında, özellikle psikolojik danışmanın cinsiyetine yönelik tercihlerle ilgili çalışmalar dikkat çekmektedir. Psikolojik danışmanın cinsiyetinin danışan adayları tarafından önemsenip önemsenmediğine ilişkin görece eski araştırmalar farklı bulgular sunmaktadır. Örneğin, Pikus ve Heavey (1996), bireylere doğrudan sorulduğunda erkek danışanların çoğunun (%58), terapistin

cinsiyetine ilişkin tercih belirtmezken, kadınların yalnızca %32'sinin tercih belirtmediğini bulmuşlardır. Yapılan farklı araştırmalarda, kadınlar genel olarak terapistin özelliklerine ilişkin tercihlerde bulunmuş (Dancey, Dryden ve Cook, 1992; Speight ve Vera, 2005; Wilch, 1999) ve terapistin cinsiyetine yönelik bir tercihi olup olmadığı sorulduğunda kadın terapistleri tercih ettiklerini (Cooper, 2006; Dancey vd., 1992; Wilch, 1999) belirtmişlerdir. Landes vd. (2013) yürüttüğü bir araştırmanın sonuçlarına göre, bireyler genel olarak psikolojik danışmanın özelliklerine yönelik bir tercihte bulunmamakta ancak aksi durumda bu tercih genellikle psikolojik danışmanın cinsiyetine yönelik olmaktadır. Psikolojik danışmanın cinsiyetine ilişkin tercih, bireyin yaşadığı problemlerin doğası ile ilişkili olabilir (Harris ve Busby, 1998). Böylece, psikolojik danışmanın hemcins/karşı cins olması bireylerin kendini açarken rahat hissetmesini sağlayabilir (Landes vd., 2013).

Son yıllarda çeşitli üniversitelerde Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezleri'nin kurulması, psikolojik danışmanların çalışma alanlarının genişlemesi, özel psikolojik danışma merkezlerinin sayısındaki artış gibi gelişmeler düşünüldüğünde, bireylerin psikolojik danışman seçiminde nelere dikkat ettikleri konusu önem kazanmaktadır. Özellikle üniversite öğrencileri arasında, psikolojik danışmanın cinsiyetine yönelik kalıp yargıların var olup olmadığı da merak konusudur. Bu gibi konularda yapılabilecek tarama çalışmaları, sonraki çalışmalara ışık tutabilir; önleyici ve bilgilendirici çalışmalara yön verebilir. Türkiye'de bireylerin psikolojik danışman tercihlerini derinlemesine incelemeyi içeren bir çalışmaya rastlanmazken, yapılan çalışmalar yardım arayan bireylerin özelliklerine ve cinsiyet rollerine ya da tutumlarına odaklanmıştır (Kalkan ve Odacı, 2005; Kırmılı, 2007; Özbay, Erkan, Cihangir-Çankaya ve Terzi, 2008). Dolayısıyla bu çalışmada, bireylerin psikolojik danışman tercihlerinde psikolojik danışmanın cinsiyetine ilişkin görüşleri ve nelere dikkat ettikleri konusu derinlemesine ele alınmak istenmiştir. Araştırmanın temel amacı üniversite öğrencilerinin psikolojik danışman tercihlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Bu kapsamda oluşturulan alt problemler aşağıdadır.

1. Katılımcıların psikolojik danışman seçiminde dikkat ettikleri özellikler nelerdir?
2. Üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmanın cinsiyetine yönelik tercihleri nelerdir?

3. Üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmanın cinsiyetine yönelik tercihlerinin nedenleri nelerdir?
4. Yaşadıkları problem türlerine göre üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmanın cinsiyetine yönelik tercihleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Grubu

Araştırmanın katılımcıları Ankara'daki çeşitli üniversitelerin öğrencileridir. Araştırmanın katılımcılarına kolay ulaşılabilir örnekleme yoluyla ulaşılmıştır. Bu yöntemde araştırmacı, hali hazırda var olan öğeler içerisinde yeterli sayıda ögeyi örneklem olarak belirler. Bu yüzden bu örnekleme şans eseri, tesadüfi, kazara örnekleme olarak da ifade edilmektedir (Singleton & Straits, 2005). Olgubilimsel (fenomenolojik) araştırmada bir kişiden (Miles & Huberman, 1994) 325 kişiye (Neuman, 2014) kadar örneklemin yer aldığı çalışmalar bulunmaktadır. Bu araştırmada, farklı cinsiyetten, farklı fakültelerden, farklı sınıf düzeylerinden, Türkiye'nin farklı bölgelerinden ve farklı sosyoekonomik düzeylerden öğrencilerin yeterince temsil edilebilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, üniversitede öğrenim görmekte olan 66 kadın (%53,7) ve 57 erkek (%46,3) olmak üzere toplamda 123 öğrenciye ulaşılmıştır. Üniversite kampüslerinde araştırmaya katılmayı kabul eden gönüllü öğrencilere araştırmanın tanıtımı yapılarak, katılmayı kabul eden öğrencilerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Elde edilen verilere göre, çalışmaya en fazla Edebiyat Fakültesinden (n=34, %27,6), Mühendislik Fakültesinden (n=24, %19,5) ve Eğitim Fakültesinden (n=23, %18,7) katılım olmuştur. Katılımcıların yaş aralığı 18 ile 31 arasında değişmektedir ve yaş ortalaması 21,69'dur. Çalışmaya 4. sınıftan 49 katılımcı (%39,8), 3. sınıftan 34 katılımcı (%27,6), 2. sınıftan 18 katılımcı (%14,6), 1. sınıftan 14 katılımcı (%11,4) dahil olmuştur. Yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerlere göre 49 katılımcı yaşamının çoğunu İç Anadolu'da, 23 katılımcı Marmara'da, 17 katılımcı Ege'de, 13 katılımcı Karadeniz'de, 12 katılımcı Akdeniz'de 6 katılımcı Doğu Anadolu'da ve 3 katılımcı yurt dışında geçirdiğini belirtmiştir. Ailelerin ikamet ettikleri yerlere bakıldığında yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerler ile yakın sonuçlar göstermiştir. Katılımcıların ailelerinin gelir durumu incelendiğinde 113 katılımcının (%91,9) ailesinin gelir durumunu orta düzey olarak algıladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anne eğitim düzeylerine göre okuma-yazma bilmeyen 3 kişi (%2,4), ilkokul, ortaokul veya lise mezunu toplamda 92 kişi (%74,8), yüksekokul, üniversite veya lisansüstü mezunu 27 kişi (%21,9) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Baba eğitim düzeylerine göre ise ilkokul, ortaokul veya lise mezunu toplamda 67 kişi (%54,5), yüksekokul, üniversite veya lisansüstü mezunu toplamda 55 kişi (%44,7) olduğu bulunmuştur. Son olarak, katılımcıların daha önce fiziksel veya psikolojik bir tanı alma durumları incelendiğinde 106 katılımcı (%86,2) daha önce herhangi bir tanı almadığını belirtmiştir. Psikolojik tanı alan katılımcılardan 2 kişi depresyon (%1,6), 2 kişi kaygı bozukluğu (%1,6) ve 2 kişi de panik atak tanısı (%1,6) aldığını belirtmiştir.

Veri Toplama Araçları

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu. Oluşturulan görüşme formunda demografik bilgileri edinmek amacıyla öğrencilerin cinsiyeti, bölümü yaşı, sınıf düzeyleri, yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer, anne ve babalarının gelir ve eğitim düzeyleri, tanımlanmış herhangi bir rahatsızlığı olup olmadığı ve daha önce psikolojik danışma yardımı alıp almadığını öğrenmeye yönelik sorulara yer verilmiştir. Demografik soruların yanı sıra, katılımcıların verilen özgeçmişler doğrultusunda hangi psikolojik danışman tercihinde bulunduğunu, bu tercihin nedenlerini, yaşadıkları sorunun ne olduğuna göre psikolojik danışmanın cinsiyetine yönelik tercihte bulunup bulunmadıklarını, psikolojik danışman tercihinde bulunurlarsa nelere dikkat edeceklerini ve daha önce psikolojik danışma aldılarsa bunların içeriğine yönelik açık uçlu sorular sorulmuştur. Özgeçmişler ise birbirine tamamen denk olacak biçimde eğitim geçmişleri, uzmanlık alanları ve temel psikolojik danışman yeterliklerini yansıtacak şekilde hazırlanmış; yalnızca cinsiyetler birbirinden farklı olacak şekilde kurgulanmıştır.

İşlem

Araştırmada öncelikle araştırmacılar tarafından konuyla ilgili yapılmış benzer çalışmalar incelenmiştir. Psikolojik danışman seçiminde cinsiyetin etkili olup olmadığını anlayabilmek için, araştırmacılar tarafından birbirine denk iki adet özgeçmiş oluşturulmuştur. Denkleştirilmiş özgeçmişlerden birinde kadın ismi, diğerinde erkek ismi kullanılmıştır. Özgeçmişlerin birbirine denkliğini teyit etmek için, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Alanından doktora düzeyinde iki uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Bu doğrultuda düzenlenen özgeçmişler ile deneme uygulaması yapılmış ve katılımcılara özgeçmişler arasında bir fark

görüp görmedikleri sorulmuştur. Deneme uygulaması aracılığıyla da özgeçmişlerin denk olduğu teyit edilmiştir. Ardından, demografik soruları ve açık uçlu soruları içeren yarı yapılandırılmış görüşme formu toplumsal cinsiyet alanında çalışmaları bulunan üç uzman psikolojik danışmanın görüşü doğrultusunda düzenlenmiştir. Düzenlenen görüşme formu 20 kişilik bir deneme grubuna uygulanmış ve anlaşılmayan, net olmayan ifadeler yeniden düzenlenerek görüşme formu son haline getirilmiştir. Ardından, Ankara'da bulunan farklı üniversitelerin kampüslerinde araştırmaya katılmayı kabul eden gönüllü öğrencilerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılar kendilerini, yalnızca üniversiteye ait bir araştırma için çalışan bursiyerler olarak tanıtarak, araştırılan konu hakkında detaylı bilgilerinin olmadığını belirtmiş ve katılımcıların sosyal kabul hatası yaşamalarını önlemeye çalışmışlardır.

Katılımcılara öncelikle özgeçmişler okutulmuş; ardından görüşme formunda yer alan sorulara geçilmiş ve açık uçlu sorular sorulmuştur. Sıra etkisini azaltmak amacıyla, katılımcılardan bir kısmına kadın psikolojik danışman özgeçmişi üstte, erkek psikolojik danışman özgeçmişi altta yer alacak şekilde düzenlenmiş okuma formu sunulmuştur. Diğer katılımcılara ise özgeçmişlerin içeriğinde ve sırasında değişiklik yapılmadan, yalnızca psikolojik danışman isimleri yer değiştirilerek sunulmuştur. Ayrıca, her görüşme sonrasında katılımcılara özgeçmişler arasında bir fark görüp görmedikleri de sorulmuş; bu yolla özgeçmişlerin denk olduğu ve sorulara verilen yanıtların özgeçmişler arası farklılıktan kaynaklanmadığı tekrar teyit edilmiştir. Katılımcıların verdikleri yanıtlar görüşme esnasında kayıt alınarak daha sonra bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Araştırma grubu, biri doktor olmak üzere 5 psikolojik danışmandan oluşmaktadır. Araştırma, Psikolojik Danışma ve Rehberlik yüksek lisans programından bir ders kapsamında, literatür tarama, tartışma ve araştırmanın tasarımı şeklinde bölümler halinde çalışılarak hazırlanmıştır. Araştırmada yanlılığı önleyebilmek için, veri toplama araçlarının hazırlanması ve verilerin analizi kısımlarında, yüksek lisans dersi ile ilgili olmayan alanın farklı uzmanlarının görüşlerine başvurulmuştur. Ayrıca veri toplama sürecinde araştırmacılar kendilerini, yalnızca üniversiteye ait bir araştırma için çalışan bursiyerler olarak tanıtmışlar; bir kadın ve bir erkek bursiyer beraber olacak şekilde veri toplamışlardır. Böylece katılımcılarda oluşabilecek sosyal kabul hatasının önüne geçilmeye çalışılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma, cevap aranan sorular dikkate alınarak bir olgu bilim çalışması olarak düşünülebilir. Olgubilim araştırmalarında kullanılan başlıca veri toplama aracı olan görüşme kullanılmıştır. Görüşmede kapalı uçlu sorulara (demografik) verilen cevaplar betimleyici istatistikle ele alınmış; açık uçlu sorulara verilen yanıtlar içinse nitel bir analiz yöntemi olan içerik analizi uygulanmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Araştırma gereği, içerik analizi dört aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada, açık uçlu sorulara verilen cevaplar bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Veri seti tüm araştırmacılar tarafından bireysel olarak okunup kodlama yapılmıştır. Bu aşamada, katılımcılardan gelen tüm ifadelerin birer birim olarak kabul edilmesine karar verilmiştir. Dolayısıyla, bazı temalarda yer alan ifadelerin frekansı katılımcı sayısından fazla olabilmektedir. İkinci aşamada, literatür dikkatle incelenerek, kodlarla ilgili olabilecek temel konu alanları belirlenmiştir. Buna göre verileri genel düzeyde açıklayabilen temalar belirlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Üçüncü aşamada, veri setinin kodlanmasında tutarlılığı sağlamak amacıyla beş araştırmacı tarafından ayrı ayrı oluşturulan kod ve temalar birlikte yeniden değerlendirilmiş ve üzerinde uzlaşıldığı biçimde değişiklikler yapılmıştır. Dördüncü ve son aşamada, ulaşılan temalarla ilgili olarak Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanından doktora düzeyinde iki uzmandan görüş alınmıştır.

Farklı kodlayıcılar tarafından kodlanan veri setinin, benzerlik oranı önemli olup bu benzerlik oranı aynı zamanda nitel araştırmanın güvenilirliğini belirlemektedir. Miles ve Huberman modelinde içsel tutarlılık olarak adlandırılan ve kodlayıcılar arasındaki görüş birliği olarak kavramsallaştırılan bu benzerlik: $\Delta = \frac{C}{C + \partial} \times 100$ formülü kullanılarak hesaplanabilir. Formülde, Δ : Güvenirlik katsayısını, C : Üzerinde görüş birliği sağlanan konu/terim sayısını, ∂ : Üzerinde görüş birliği bulunmayan konu/terim sayısını ifade etmektedir. Yapılan araştırmada, elde edilen güvenirlilik katsayısı $\Delta = 80 \div (80 + 16) \times 100$ şeklinde hesaplanarak, .83 bulunmuştur. Literatüre göre kodlayıcılar arası görüş birliğinin en az % 80 olması beklenmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Dolayısıyla güvenirlilik açısından uygun bulunduğundan, uzman görüşleri sonrasında temalara son hali verilmiştir. Belirlenen temalara ilişkin frekans ve yüzdelikler hesaplanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde katılımcıların psikolojik danışmanın cinsiyetine yönelik tercihleri, tercihlerinin nedenleri, psikolojik danışman tercihinde bulunsalar nelere dikkat edecekleri ve yaşadıkları sorunların türüne göre psikolojik danışmanın cinsiyetine yönelik tercihlerine ilişkin nitel analizler sunulmuştur.

1. Katılımcıların Psikolojik Danışman Tercihinde Nelere Dikkat Ettiklerine İlişkin Bulgular

Katılımcıların, bir uzmandan psikolojik destek almak istediklerinde psikolojik danışman tercihlerinde nelere dikkat edecekleri sorusuna ilişkin yanıtları bu başlıkta ele alınmıştır. Katılımcıların her bir ifadesi birer analiz birimi olarak alındığı için, ifade sayısı katılımcı sayısından fazla olmuştur. Katılımcıların yanıtları doğrultusunda ulaşılan temalar ve temalara ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1’de görüleceği gibi, katılımcıların psikolojik danışman tercihlerinde en fazla psikolojik danışmanın kariyer niteliklerine (özgeçmişi, aldığı eğitimler, uzmanlık alanları, tecrübe düzeyi) dikkat ettikleri; bunu referanslar/danışan yorumlarının takip ettiği anlaşılmaktadır. Ayrıca katılımcıların, psikolojik danışmanın kişisel özelliklerine (yaş, cinsiyet, fiziksel görünüm, hayat görüşü), çevrelerindeki insanların tavsiyelerine ve aynı psikolojik danışmandan daha önce psikolojik danışma alan kişilerin görüşlerine dikkat ettikleri görülmektedir. Son olarak alacakları hizmetin ücretine ve hizmet verilen mekânın konumuna dikkat etmektedirler.

Tablo 1. Katılımcıların psikolojik danışman tercihinde dikkat ettikleri faktörler

Değişken	f	%
Psikolojik Danışmanın kariyer nitelikleri	145	64,15
Referanslar/ Danışan yorumları	40	17,70
Psikolojik Danışmanın kişisel özellikleri	22	9,73
Ön görüşme doğrultusunda edinilen izlenim	11	4,87
Ücret/Konum	8	3,55
Toplam	226	100

2. Katılımcıların Psikolojik Danışman Cinsiyeti Tercihleri

Erkek ve kadın katılımcıların denkleştirilmiş özgeçmiş örnekleri doğrultusunda, hangi danışmana başvurmayı istediklerine ilişkin yanıtları değerlendirilmiştir. Yanıtlara ilişkin bulgular tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Katılımcıların psikolojik danışmanın cinsiyetine yönelik tercihleri

Değişken	Erkek PD Tercihi	Kadın PD Tercihi	Yansız Tercih
Erkek Katılımcılar	32 (56,14%)	21 (36,84%)	4 (7,01)
Kadın Katılımcılar	25 (37,8%)	34 (51,6%)	7 (10,6%)
Toplam	57	55	11

Tablo 2’ye göre, 57 katılımcı erkek psikolojik danışman tercihinde bulunmuşken, 55 katılımcı kadın psikolojik danışman tercihinde bulunmuştur. Erkek katılımcıların erkek psikolojik danışman tercihi (56,1%) kadın psikolojik danışman tercihinin (38,2%) göre daha fazlayken, psikolojik danışman seçiminde hemcins tercihinin kadın danışmanlar için de geçerli olduğu görülmüştür. Kadın katılımcılar, psikolojik danışman tercihlerinde hemcinslerine yönelirken (51,6%), erkek psikolojik danışman tercihleri daha az (37,8%) olmuştur. Tercihlerinde cinsiyetin herhangi bir fark oluşturmayacağını belirten katılımcı sayısı 11 ile sınırlı kalmıştır.

3. Katılımcıların Tercih Nedenlerine İlişkin Bulgular

Katılımcıların özgeçmiş örnekleri üzerinden kadın veya erkek psikolojik danışman tercih etmiş olmalarının nedenlerine ilişkin yanıtları bu bölümde ele alınmıştır. Nitel analiz sonucu ulaşılan temalar ve bu temaların frekans ve yüzde değerleri Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Katılımcıların psikolojik danışman tercihlerinin nedenleri

Değişken	f	%
Kadın psikolojik danışmanlara yönelik toplumsal cinsiyet algıları	53	33,5
Erkek psikolojik danışmanlara yönelik toplumsal cinsiyet algıları	17	11
Hemcins olması	42	26,6
Karşı cins olması	11	6,9

Kariyer başarısı	35	22
Toplam	158	100

Tablo 3'ten izleneceği gibi, katılımcıların tercihlerinin nedenlerine ilişkin yanıtlar, kadın psikolojik danışmanlara yönelik toplumsal cinsiyet algıları ve hemcins/karşı cins olmada yoğunlaşmaktadır. Kadın psikolojik danışmanlara yönelik toplumsal cinsiyet algıları hem toplumdaki kadın figürüne ilişkin hem de mesleğe ilişkin inanışlarla ilgilidir. Bu tema altındaki cevaplardan bazıları kadınların toplumda anlayışlı, yumuşak, detaycı, paylaşımcı, daha empatik ve iyi yol gösterici olarak tanımlarken (f=34) bazı cevaplar da kadınların tüm mesleklerde işlerini daha iyi yaptıklarını, işlerine özen gösterdiklerini ve iyi eğitilmiş olduklarını (f=12) içermektedir. Psikolojik danışman tercihlerinin nedenleri konusunda, hemcins ya da karşı cinsten bir danışmanın kendilerini daha iyi anlayabileceğini belirten çok fazla katılımcı olduğu görülmüştür. Katılımcıların tercih nedenlerini en az sayıda içeren tema ise erkek psikolojik danışmanlara yönelik toplumsal cinsiyet algılarıdır.

4. Katılımcıların Problem Türlerine Göre Psikolojik Danışmanın Cinsiyetine Yönelik Tercihlerine İlişkin Bulgular

Katılımcılara, onları psikolojik danışmaya almaya itebilecek problem türünün psikolojik danışmanın cinsiyetine yönelik tercihlerinde etkili olup olmayacağı sorulmuştur. Belirli tür problemler için kadın veya erkek psikolojik danışman tercih edebileceğini belirten katılımcılar olmuştur. Katılımcı yanıtları doğrultusunda, belirtilen problem alanları ve hangi psikolojik danışmandan yardım almak istediklerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Katılımcıların problem türlerine göre psikolojik danışmanın cinsiyetine yönelik tercihleri

Değişken	Erkek Danışmanların Tercihleri				Kadın Danışmanların Tercihleri			
	Erkek PD		Kadın PD		Erkek PD		Kadın PD	
	n	%	n	%	n	%	N	%
Ailesel Sorunlar	2	3,77	2	3,77	1	2,4	4	9,5
Mesleki Konular	4	7,55	1	1,89	5	11,9	0	0

Kişisel ve Özel Konular	2	3,77	2	3,77	0	0	7	16,7
Arkadaşlık/Romantik ilişkiler ve Cinsel Konular	19	35,85	21	39,63	4	9,5	21	50
Toplam	27	50,94	26	49,06	10	23,8	32	76,2

Tablo 4'te görüleceği gibi erkek katılımcıların kadın katılımcılara oranla problem türüne göre psikolojik danışman tercihinde bulunma eğilimi daha fazladır. Katılımcılar genel olarak mesleki konularda erkek psikolojik danışmanı daha fazla tercih etmişlerdir. Kişisel konular ile ailesel sorunlar temalarında kadınlar hemcinslerine yönelirken bu tercih erkek katılımcılarda eşit olarak dağılmıştır. Arkadaşlık/Romantik İlişkiler ve Cinsel Konular psikolojik danışman cinsiyetinin en fazla önem kazandığı tema olmuştur. Erkek katılımcıların psikolojik danışmanın cinsiyetine ilişkin seçimleri birbirine yakın olsa da bu durum kadın katılımcılarda hemcins tercihi şeklinde ortaya çıkmıştır. Daha detaylı bakıldığında ise hem erkek hem de kadın katılımcıların cinsel konularda hemcinslerini tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

TARTIŞMA

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin psikolojik danışman tercihlerinde dikkat ettikleri faktörler araştırılmıştır. Bu amaçla 123 öğrenci ile yüz yüze yapılan görüşmeler sonucunda farklı bulgulara ulaşılmıştır. Katılımcıların psikolojik danışman seçiminde genel olarak hemcins tercihinde buldukları görülmüştür. İlgili literatür incelendiğinde, Türkiye'de yapılmış benzer bir araştırmaya rastlanmamış ancak farklı kültürlerde yapılmış çalışmalara rastlanmıştır. Çalışmaların sonuçları çeşitlilik göstermektedir. Daha önce belirtildiği üzere yapılan ilk araştırmalarda araştırmacılar katılımcıların, psikolojik danışman olarak hemcinslerini tercih ettiklerini (Banikiotes ve Merluzzi, 1981; Johnson, 1978; Koile ve Bird, 1956), katılımcıların genel olarak erkek danışman tercihinde bulduklarını (Boulware ve Holmes, 1970; Fuller, 1964) ve katılımcıların psikolojik danışman seçimlerinde cinsiyetin bir etkisinin olmadığını dile getiren sonuçlar (Atkinson vd., 1984; Holland vd., 1987; Lee vd., 2014; Paradise vd., 1986) elde etmişlerdir.

Alanyazındaki çalışmaların farklı sonuçlara ulaşmasının ardında farklı nedenler olabilir. Katılımcıların mevcut problemlerinin neyle ilişkili olduğu (Harris ve Busby, 1998; Holman, 1955; Landes vd., 2013; Lee, Hallberg, Jones ve Haase, 1980; Yanico ve Hardin, 1985), çalışmada yer alan katılımcıların psikolojik yardım alması veya çalışmaya kurgusal danışan (psikolojik danışma almak için başvurmuş olmayan, varsayımda bulunması istenen katılımcılar) olarak dahil olmaları (Walker ve Stake, 1978) ve ilk çalışmalardan sonra devam eden araştırmalarda katılımcıların cinsiyet kalıplarının değişmesi veya sosyal kabul için bu stereotiplerin bastırılabilmesi (Johnson, 1978) çalışmaların farklı sonuçlar elde etmesindeki nedenler olarak nitelendirilmektedir. Nitekim Walker ve Stake (1978), aynı dönemlerde yaptığı çalışmada, önceki çalışma sonuçlarından farklı olarak kadın psikolojik danışmanların danışanlar tarafından daha fazla tercih edildiği ve psikolojik danışma için daha pozitif görülmeye başlandığı yorumunda bulunmuştur.

Kadınların psikolojik danışman seçiminde, erkeklere göre daha fazla hemcins tercihinde bulunduğunu gösteren çalışmalardan (DeGeorge, Cobstantino, Greenberg ve Swift, 2013; Lipscomp vd., 2010; Pikus ve Heavey, 1996) farklı olarak bu çalışmada erkeklerin hemcins tercihleri daha fazla olmuştur. Lee Stamler, Christiansen, Staley ve Macahno-Shang (1991) yaptıkları çalışmada kadın katılımcıların erkeklere göre daha fazla cinsiyet tercihinde buldukları sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonucun aksine, bu çalışmada erkek katılımcıların kadınlara göre daha fazla cinsiyet tercihinde buldukları görülmüştür. Erkeklerin psikolojik danışmanın cinsiyetine önem vermeleri pek çok faktörden etkileniyor olabilir. Bu bulgunun anlaşılmasında, araştırmanın tercih nedenlerine ilişkin bulguları destekleyici olabilir. Katılımcıların tercih nedenlerine bakıldığında toplumsal cinsiyet algılarının etkili olduğu anlaşılmaktadır. Yanıtlar incelendiğinde erkek psikolojik danışmanlara ilişkin yüzeysel, gerçekçi, aile babası, yargılayıcı ve anlayışlı gibi ifadeler, katılımcıların seçim nedenlerinin arkasında yatan toplumsal algılar olarak nitelendirilebilir. Ataerkil toplumca biçimlendirilmiş erkek algısının, erk ile bütünleşmesi (Atay, 2012), erkek katılımcıların uzman rolünü erkeklere uygun görmelerine neden oluyor olabilir.

Çalışmada kadın psikolojik danışmanlara yönelik toplumsal cinsiyet algıları erkeklere kıyasla daha fazla tercih nedeni olarak bulunmuştur. Kadınların paylaşımcı, anlaşılır ve daha empatik olması gibi algılar kadın psikolojik danışman seçimine katkı sağlarken; ayrıntıcı, yargılayıcı ve anneliklerini sürece yansıtacak olmaları yönündeki algılar katılımcıların kadın yerine erkek psikolojik

danışman tercihlerinin nedenleri olarak görülmüştür. Erkeklerle yönelik toplumsal cinsiyet algıları kadınlara yönelik algılara göre katılımcılar tarafından daha az tercih nedeni olarak gösterilmiştir. Bireylerin psikolojik danışmanın cinsiyetine ilişkin tercihleri toplumsal cinsiyet kalıp yargılarından etkileniyor görünmektedir. Örneğin, Blow, Timm ve Cox (2008), yaptıkları araştırmada erkeklerin doğuştan daha analitik düşünmeye yatkın, kadınların ise içgüdüsel olarak daha şefkatli yaklaşabilecekleri varsayımında bulunmuşlardır. Toplumda yer alan cinsiyet kalıplarının ruh sağlığı uzmanlarına yönelik beklentileri şekillendirdiğini gösteren çalışmalar da yapılmıştır. Bu beklentiler erkeklerin daha empatik, bilgili, deneyimli ve aktif olmasını içeriyorken, kadınların daha pasif ve anlayışlı olması yönünde sonuçlar içermektedir (Boulware ve Holmes, 1970; Lee vd., 1980).

Psikolojik danışmanla hemcins olma da önemli bir tercih nedeni olarak bulunmuştur. Araştırmanın bu bulgusu, literatürde yer alan diğer bazı araştırmaların bulguları ile hemcins/karşı cins olma (Pikus ve Heavey, 1996) ve erkeklerle/kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet algıları (Blow vd., 2008) gibi konularla paralellik göstermektedir. Bu temada verilen yanıtlar, psikolojik danışmanla daha rahat konuşabilme, kendisiyle benzerlik bulma, daha iyi anlaşılabilceğini umma ve farklı perspektifleri görebilme konularında yoğunlaşmaktadır. Hemcins tercihlerinin arkasında bireylerin yaşadığı kültür özellikleri etkili olabilir. Şöyle ki, toplulukçu kültürlerde yardım arayışındaki ilk tercih olan aile ve yakın çevre (Koydemir vd., 2010; Mocan-Aydın, 2000), hemcinsler arası iletişim alışverişini daha çok destekleyebilmekte; ayrıca ataerkil toplum karşı cinsle ilişkileri sınırlandırarak yalnızca belirli formlarını onayladığı için, karşı cinsle dertleşme kültürü görece yeni ve dışarıdan aktarılan bir kültür olarak henüz benimsenmemiş olabilir. Bu gibi kültürel nedenler de bireyleri psikolojik danışman seçiminde hemcins olma gibi benzerlikler aramaya itebilmektedir.

Hemcins olan bir psikolojik danışmana yönelik tercih, daha önce psikolojik danışma deneyimi olmayan ve sürece dair endişe duyan kişiler için daha az kaygı veren bir seçenek olarak görülebilir. Katılımcıların hemcinsleri olan psikolojik danışmanlarla daha iyi anlaşabileceklerini ve oturumların daha etkili geçebileceklerini düşünmeleri literatürde yer alan kimi sonuçlarla tutarlıdır. Psikolojik danışmanın cinsiyetinin ve diğer demografik bilgilerinin psikolojik danışma sonuçlarına önemli bir katkıda bulunmadığını işaret eden çalışma sonuçları söz konusudur (Okishi, Lambert, Eggett, Nielsen, Dayton ve Vermeersch, 2006; Meyer, Zane ve Cho, 2011). Erkek üniversite öğrencilerinin

kendilerini, erkek bir psikolojik danışmanla yardım ilişkisi içinde konumlandırımları karşı cinsle iletişim, duygularını açma ve problemlerini paylaşma konusunda çekincelerine de işaret ediyor olabilir. Karşı cinsle ilişkilerin önem kazandığı bir gelişim basamağında olan erkekler için, bir kadın danışman tarafından olumsuz algılanma kaygısı söz konusu olabilir. Katılımcı yanıtlarında kadın danışmanları tarif etmek için “yargılayıcı” ifadelerine rastlanmış olması bu durumu düşündürmektedir. Öte yandan, genel olarak erkekler için, duygularını açmak zordur. Nitekim, Goldberg’ın (2010) “erkek olma” adına kavranıp, kabul edilmesi gerektiğini ileri sürdüğü söz konusu açmazlardan biri olan “duygu açmazı”, duyguları açıkça ortaya koyma ile birlikte oluşan “dengesiz” tanımlaması ile duygularını ortaya koymama ile birlikte gelen “soğuk” tanımlaması arasındaki ikiliğe işaret etmektedir.

Bu çalışma daha önceki çalışmaların aksine katılımcılara hangi psikolojik danışmanı tercih edecekleri doğrudan sorulmak yerine, biri kadın diğeri erkek psikolojik danışmanı tanıtan birbirine denk iki özgeçmiş sunularak yürütülmüştür. İki özgeçmişin denkleştirilmesine rağmen, katılımcıların bir neden olarak erkek ya da kadın psikolojik danışman özgeçmişini daha iyi bulduklarını ileri sürdükleri de görülmüştür. Erkek veya kadın psikolojik danışmanın kariyerinde daha başarılı olmasını, eğitiminin ve tecrübesinin daha iyi olmasını ve çalıştığı alanların farklı olmasını tercih nedeni olarak belirtenler olmuştur. Çarpıcı bir bulgu, farklı katılımcılara erkek psikolojik danışman ismi ile verilen iki ayrı özgeçmişin de, katılımcılar tarafından diğeri özgeçmişe kıyasla daha başarılı bulunmasıdır.

Katılımcıların görüşleri incelendiğinde, erkeklerin kariyerlerinde kadınlara göre daha başarılı olduklarına yönelik kalıp yargının yaygın olduğu görülmüştür. Kadın ve erkeği kalıpyargılarla tanımlayan düşünce, kültürel olarak farklı olmakla birlikte, kadınların ilgi ve bakım verici ve pasif gibi özellikleri varken, erkeklerin daha aktif ve başarı yönelimli oldukları düşüncesidir (Dökmen, 2004). Başarı ve statü normu ile toplumda, erkeklerin iş hayatında başarılı ve yüksek statülü olmaları beklenmektedir. Kadının aile içi rolünün, toplumun ondan mesleki beklentilerini belirleyen önemli bir ölçüt haline gelmesi de söz konusu olabilir. Kadınların kariyerlerine ilgi gösterilmemesinin nedenlerini araştıran Fitzgerald ve Betz’e göre, kadının birincil rolü olarak aile içi rolünün kabul edilmesi ve geleneksel olarak kariyer kavramının erkeklere özgü bir alan olarak kabul edilmesi gibi etkenlerden kaynaklanmaktadır. Diğeri bir deyişle kadınların çalışmasına ikincil bir faaliyet olarak bakılmakta ve bu çalışma kariyer niteliğinden çok bir “iş” niteliği taşımaktadır. Kariyer yapmanın gelişimsel

özelliği nedeniyle, kariyerin kadınların aile içi rolünün önüne geçeceği düşünülmektedir (Aktaran; Eken, 2006). Toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri ve kalıp yargıları, genel olarak erkek psikolojik danışmanların, kadınlara kıyasla daha başarılı olmalarına yönelik bir beklentiye yol açıyor olabilir.

Psikolojik danışman tercihinde cinsiyete göre yapılan seçimler, danışmanların mevcut problemleriyle de oldukça ilişkilidir. Mesleki konularda, erkek psikolojik danışmanların kadınlara göre daha fazla tercih edildiğini gösteren çalışmalar alanyazında mevcuttur (Boulware ve Holmes, 1970; Lee vd., 1980). Bu çalışmada da önceki çalışmalara benzer şekilde, mesleki konularda tercih belirten katılımcılar daha fazla erkek psikolojik danışman tercihinde bulunmuşlardır. Kişisel konularda tercih belirten kadınların hepsi hemcins tercihinde bulunmuş, katılımcı cevapları incelendiğinde ise neden olarak kendilerini daha rahat hissedeceklerini ve yakınlık duyacaklarını ifade etmişlerdir. Kadınların kişisel konularda hemcinslerini tercih etmesi bu çalışmayla sınırlı değildir. Landes ve diğerleri (2013), Yanico ve Hardin (1985) ve Fuller (1964) yaptıkları çalışmalarda kadınların kişisel konularda kadın psikolojik danışman seçimlerinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Speight ve Vera (2005) da romantik ilişkiler, cinsel konular, depresyon ve yalnızlık gibi konularda danışmanların daha fazla psikolojik danışman tercihi belirttiklerini bulmuşlardır. Nitekim bu çalışmada da romantik ilişkiler ve cinsel konular başlığı katılımcılar tarafından en fazla cinsiyet tercihi yapılan tema olmuştur. Kadın katılımcılar romantik ilişkiler konusunda hemcins tercihinde bulunurken, erkek katılımcıların daha fazla karşı cins tercihinde buldukları görülmüştür. Cinsel konularda ise hem erkek hem de kadın katılımcıların psikolojik danışman tercihleri hemcinsleri olmuştur. Bu durumun gerisinde, kültürümüzde cinsellikle ilgili konuları karşı cinsle konuşmanın halen bir tabu olması, karşı cinsten biri ile mahrem alanları paylaşmaktan utanmak/çekinmek, cinsellik konusunda hemcinslerin iyi birer rehber olabileceği algısı yatıyor olabilir.

Katılımcıların mesleki başarı beklentisinin yalnızca cinsiyetten etkilenmediği, genel olarak tüm psikolojik danışmanlardan başarı bekledikleri anlaşılmaktadır. Psikolojik danışman seçiminde nelere dikkat ettiklerine ilişkin bulgular, eğitim ve tecrübeyi öne çıkarmaktadır. Bu tema altında katılımcılar mevcut problemleri hakkında uzman olan psikolojik danışmanları daha fazla tercih edeceklerini belirtmişlerdir. Eells vd. (1999) ve Atkinson, Furlong ve Boston (1986) da yaptıkları çalışmada psikolojik danışman seçiminde en etkili faktörlerin psikolojik danışmanın eğitimi, tecrübesi ve becerileri olduğunu

bulmuşlardır. Katılımcılar psikolojik danışman seçiminde kişilik özelliklerine çok fazla dikkat etmeseler de, daha önceki çalışmalarla (Lipscomp vd., 2010) yakın şekilde kadın katılımcılar psikolojik danışmanların kişilik özelliklerine daha fazla dikkat etmişlerdir. Çoğu danışan adayı için psikolojik danışman adaylarının kişisel özellikleri önemli olmamakla birlikte, psikolojik danışmanlar hakkında nasıl ve hangi yolla bilgi toplayabilecekleri de farklılık göstermektedir. Katılımcılar genel olarak yakın arkadaşı veya daha önce deneyimi olan kişilerden bilgi edineceklerini belirtmişler; bazı katılımcılar bu bilgilere sosyal medya araçlarını kullanmak gibi yollarla ve kendi çabalarıyla ulaşabileceklerini dile getirmişlerdir. Bu bulgu, psikolojik danışma alanında hizmet verenlerin online tanıtım olanaklarından faydalanmalarının önemine işaret etmektedir. Ücret ve konum gibi pratik nedenlerin psikolojik danışman seçiminde gerekçe olarak en az sayıda belirtilmesi çalışmada yer alan katılımcıların bireysel nitelikleri ile ilişkilendirilebilir. Şöyle ki, katılımcıların psikolojik danışma başvurusunda bulunan bireyler yerine başvuracağı varsayılan bireyler olmaları, ücret/konuma neden daha az dikkat edildiğini açıklayabilir. Psikolojik danışman seçerken ücret veya konuma dikkat ettiklerini belirten katılımcıların bir kısmının, daha önce psikolojik danışma tecrübesi bulunanlardan oluşması da bu durumu destekler niteliktedir. Ayrıca, üniversite öğrencileri Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi vasıtasıyla ücretsiz psikolojik danışma hizmeti alabilecek imkana sahip olduklarından, ücret/konum, üzerinde düşünmedikleri bir kriter olabilir. Yetişkinlerle yapılacak çalışmalarda farklı sonuçlar çıkabilir.

Araştırma sonucunda, elde edilen bulguların yanı sıra, katılımcıların daha önce psikolojik danışma yardım alma oranının görece düşük bir düzeyde (%30) olduğu anlaşılmıştır. Yardım arama davranışını mevcut problemin yanında, problemin şiddeti de etkileyebilmektedir (Holman, 1955). Nitekim Hacettepe Üniversitesinde yapılan bir çalışmada öğrencilerin psikolojik danışma alma oranlarının, ihtiyaç düzeylerinin altında kaldığını gösteren sonuçlara ulaşılmıştır (Kızıldağ vd., 2012). Veri toplama sürecinde katılımcıların psikolojik danışma süreci hakkında fazla bilgili olmadıkları da gözlemlenmiştir. Bu durumda, öğrencilerin yanıtlarının genel olarak psikolojik danışmaya ilişkin duyumlarla şekillendiği ve ön yargılar düzeyinde kaldığı da söylenebilir. Pek çok birey, psikolojik danışma sürecine ilişkin ön bilişlerini medya aracılığıyla edinebilmekte ve medyada bu süreç olduğundan farklı ve yanlış yansıtılabilmektedir. Dolayısıyla üniversite kapsamında verilen psikolojik hizmetlerin neler olduğu ve nasıl ulaşılacağı hakkında öğrencilere daha kapsamlı bilgiler sunulabilir. İhtiyaç duyan öğrencilerin psikolojik danışma

yardımı almaları konusunda teşvik edilmesi yönünde çalışmalar yapılabilir. Öğrencilerin damgalanma korkusunu azaltacak çalışmaların düzenlenmesi önerilebilir. Üniversitelerin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezleri öğrencilere yönelik tanıtıcı faaliyetleri artırabilir.

Bu araştırmanın sınırlılıklarından birinin, katılımcıların psikolojik danışma alma konusunda yanıtlarının kurgusal olması olduğu söylenebilir. Psikolojik danışma yardımı almak için başvuran bireylerle değil, başvurmaları halinde psikolojik danışman tercihleri sorulan üniversite öğrencileriyle çalışılmıştır. Bu bağlamda yapılan çalışma bir nevi (düşük katılımlı) kamuoyu yoklaması olmakla birlikte, gelecek araştırmalarda yardım almak için başvuruda bulunmuş danışanlarla çalışılması önerilebilir. Sonraki araştırmalarda nicel yöntemin tercih edilmesi, nitel yöntemle özgü sınırlılıkların önüne geçilmesinde kolaylık sağlayabilir. Danışanların demografik bilgilerinin yanında kişilik tipleri, psikolojik belirtileri, farkındalık düzeyleri ve cinsiyet rolleri gibi nicel yöntemlerle ölçülebilecek değişkenler ve psikolojik danışman tercihleri arasındaki ilişki araştırılabilir. Buna ek olarak, katılımcılarla yüz yüze görüşmeler yapmak yerine anket/likert tipi ölçekler kullanılması sosyal kabul hatasını azaltabilir. Bunun dışında, katılımcıların çoğunun Ankaralı olması ve Ankara'daki üniversitelerden veri toplanmış olması sonuçların genellenmesi için uygun olmayabilir. İleride yapılacak çalışmalar için farklı üniversitelerin öğrencileri gibi çeşitlilik gösteren bir örnekleme veya yetişkinler gibi farklı niteliklere sahip katılımcılarla yürütülmesi önerilebilir. Ayrıca, psikolojik danışman tercihine yönelik deneysel çalışmaların yapılması, danışanların psikolojik danışmanın cinsiyetine yönelik tercihlerinin terapötik ilişkiye ve elde edilecek sonuçlara olan etkisinin daha iyi anlaşılmasını sağlayabilir.

Yazarlar Hakkında / About Authors

Özlem Haskan Avcı. Lisans eğitimini Çukurova Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında tamamlayan yazar, yüksek lisans ve doktora eğitimini Hacettepe Üniversitesi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında yapmıştır. Evlilik, romantik ilişkiler, psikolojik danışma ve toplumsal cinsiyet alanlarında çalışmaları olan yazar, kariyerine Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalında öğretim görevlisi olarak devam etmektedir.

Özlem Haskan Avcı. Author completed her undergraduate education at the Psychological Counseling and Guidance Department of Çukurova University, and she did her MA and Ph.D. in Psychological Counseling and Guidance at Hacettepe University. She is currently working as a academician at Hacettepe University, Department of Psychological Counseling and Guidance, focusing on marriage, romantic relationships, psychological counseling and gender studies.

Burak Tuna. Lisans eğitimini Uludağ Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında tamamlayan yazar, yüksek lisans eğitimine Hacettepe Üniversitesi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında devam etmektedir. Psikolojik danışma ve psikolojik danışmayı erken bırakma başlıklarında çalışmalarına devam etmektedir.

Burak Tuna. Author completed his undergraduate education at the Psychological Counseling and Guidance Department of Uludağ University, and he is continuing MA in Psychological Counseling and Guidance at Hacettepe University. He has continued his studies on psychological counseling and drop out of therapy.

Hakan Büyükçolpan. Lisans eğitimini Ankara Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında tamamlayan yazar, yüksek lisans eğitimini bitirdiği Hacettepe Üniversitesi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında doktora devam etmektedir. Teknoloji ve internet kullanımının psikolojik etkileri ve psikolojik danışma alanlarında çalışmalarına devam eden yazar, kariyerine Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalında araştırma görevlisi olarak devam etmektedir.

Hakan Büyükçolpan. He graduated from Ankara University, Psychological Counseling and Guidance and currently continues his Ph.D at Hacettepe University, Psychological Counseling and Guidance. The author continues to work on the psychological effects of technology and internet using and psychological counseling. He is currently working as a research assistant in Psychological Counseling and Guidance Department at Hacettepe University.

Ali Güngör. Lisans eğitimini Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında tamamlayan yazar, doktora eğitimine Hacettepe

Üniversitesi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında devam etmektedir. Aile, dezavantajlı çocuklar ve sosyal politikalar üzerine çalışmalarına devam eden yazar, T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nda uzman yardımcılığı görevini sürdürmektedir.

Ali GÜngör. Author completed his undergraduate education at the Psychological Counseling and Guidance Department of Tokat Gaziosmanpaşa University, and he is continuing Ph.D. in Psychological Counseling and Guidance at Hacettepe University. He is currently working on family, disadvantaged children and social policies. He has been working as an Assistant Specialist in the Ministry of Family, Labor and Social Services.

Merve Yörükoğlu. Lisans eğitimini Kayseri Erciyes Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında tamamlayan yazar, yüksek lisans eğitimine Hacettepe Üniversitesi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında devam etmektedir. Gelişim psikolojisi, oyun terapisi ve riskli davranışlar üzerine çalışmalar yürüten yazar, Milli Eğitim Bakanlığı, Gaziantep ili kapsamında okul psikolojik danışmanlığı görevine devam etmektedir.

Merve Yörükoğlu. Author completed her undergraduate education at Kayseri Erciyes University, Psychological Counseling and Guidance. She is currently doing a master's degree in Hacettepe University, Psychological Counseling and Guidance. She works on developmental psychology, play therapy and risky behaviors. She is currently school counselor in secondary school in Gaziantep.

Yazar Katkıları / Author Contributions

Makalede yer alan tüm yazarlar veri toplama sürecinde ve analizinde yer almıştır. ÖHA, BT ve HB makale konusu hakkında literatür araştırmasına ve tartışma kısmına katkıda bulunmuştur.

All the authors included in the data collection process and analysis. During the study ÖHA, BT and HB contributed to the literature review and discussion part.

Çıkar Çatışması / Conflict of Interest

Yazarlar tarafından çıkar çatışmasının olmadığı rapor edilmiştir.

Conflict of interest wasn't reported by the authors.

Fonlama / Funding

Herhangi bir fon desteği alınmamıştır.

Funding support wasn't received.

Etik Bildirim / Ethical Standards

Araştırma Helsinki Deklerasyon'u çerçevesince gerçekleştirilmiş olup, katılımcılar çalışma hakkında bilgilendirildikten sonra gönüllü olarak araştırmaya dahil edilmiştir.

The research was conducted within the framework of the Helsinki Declaration. Participants were included in the study voluntarily after being informed about the study.

ORCID

Yazarların ORCID'leri bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Ang, R. P., Lim, K. M., Tan, A. G. & Yau, T. Y. (2004). Effects of gender and sex role orientation on help-seeking attitudes. *Current Psychology*, 23(3), 203-214.
- Angermeyer, M. C. & Dietrich, S. (2006). Public beliefs about and attitudes towards people with mental illness: A review of population studies. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 113, 163-179.
- Atay, T. (2012). *Çin işi japon işi. cinsiyet ve cinsellik üzerine antropolojik değerler*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Atkinson, D. R., Ponce, F. Q., & Martinez, F. M. (1984). Effects of ethnic, sex, and attitude similarity on counselor credibility. *Journal of Counseling Psychology*, 31(4), 588.
- Blow, A. J., Timm, T. M., & Cox, R. (2008). The role of the therapist in therapeutic change: does therapist gender matter? *Journal of Feminist Family Therapy*, 20(1), 66-86.
- Banikiotes, P. G., & Merluzzi, T. V. (1981). Impact of counselor gender and counselor sex role orientation on perceived counselor characteristics. *Journal of Counseling Psychology*, 28(4), 342.
- Boulware, D. W., & Holmes, D. S. (1970). Preferences for therapists and related expectancies. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 35(2), 269.
- Cooper, M. (2006). Scottish secondary school students' preferences for location, format of counselling and sex of counsellor. *School Psychology International*, 27(5), 627-638.
- Çam O. ve Çuhadar, D. (2011). Ruhsal hastalığa sahip bireylerde damgalama süreci ve içselleştirilmiş damgalama. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2(3), 136-140
- Dancey, C. P., Dryden, W., & Cook, C. (1992). Choice of therapeutic approaches as a function of sex of subject, type of problem, and sex and title of helper. *British Journal of Guidance & Counselling*, 20(2), 221-230.
- Deane, F. P., & Chamberlain, K. (1994). Treatment fearfulness and distress as predictors of professional psychological help-seeking. *British Journal of Guidance and Counselling*, 22, 207-217.
- DeGeorge, J., Constantino, M. J., Greenberg, R. P., Swift, J. K., & Smith-Hansen, L. (2013). Sex differences in college students' preferences for an ideal psychotherapist. *Professional Psychology: Research and Practice*, 44(1), 29.
- Doğan, S. (2000). The historical development of counseling in Turkey. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 22(1), 57-67.
- Dökmen, Z.Y. (2004). *Toplumsal cinsiyet. Sosyal psikolojik açıklamalar*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Eells, G. T., Fuqua, D. R., & Boswell, D. L. (1999). Factors in clients' selection of mental health providers. *Psychological Reports*, 85(1), 249-254.
- Eken, H. (2006). Toplumsal cinsiyet olgusu temelinde mesleğe ilişkin rol ile aile içi rol etkileşimi: Türk Silahlı Kuvvetlerindeki kadın subaylar. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15, 247-279.

- Fuller, F. F. (1963). Influence of sex of counselor and of client on client expressions of feeling. *Journal of Counseling Psychology*, 10(1), 34.
- Fuller, F. F. (1964). Preferences for male and female counselors. *Journal of Counseling & Development*, 42(5), 463-467.
- Gallagher, R. P. (2009). *National survey of counseling center directors*. Virginia: The International Association of Counseling Services. 27 Aralık 2018 tarihinde http://d-scholarship.pitt.edu/28170/1/survey_2009.pdf adresinden erişilmiştir.
- Granello, D. H., & Pauley, P. S. (2000). Television viewing habits and their relationship to tolerance toward people with mental illness. *Journal of Mental Health Counseling*, 22(2), 162.
- Goldberg, H. (2010). *Erkek olmanın tehlikeleri: Erkek üstünlüğü mitini yaşatmak*. (Çev. Selçuk Budak), Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Guest, L. (1948). The public's attitudes toward psychologists. *American Psychologist*, 3(4), 135.
- Harris, S. M., & Busby, D. M. (1998). Therapist physical attractiveness: An unexplored influence on client disclosure. *Journal of Marital and Family Therapy*, 24(2), 251-257.
- Holland, A. L., Atkinson, D. R., & Johnson, M. E. (1987). Effects of sexual attitude and sex similarity on perceptions of the counselor. *Journal of Counseling Psychology*, 34(3), 322.
- Holman, M. (1955). Adolescent attitudes toward seeking help with personal problems. *Smith College Studies in Social Work*, 25(3), 1-31.
- Johnson, D. H. (1978). Students' sex preferences and sex role expectancies for counselors. *Journal of Counseling Psychology*, 25(6), 557.
- Johnson, M. E. (2001). Influences of gender and sex role orientation on help-seeking attitudes. *The Journal of Psychology*, 122(3), 237-241.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2005). Autonomy and relatedness in cultural context: Implications for self and family. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 36(4), 403-422.
- Kalkan, M. ve Odacı, H. (2005). Cinsiyet ve cinsiyet rolünün psikolojik yardım almaya ilişkin tutumlarla ilişkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(23), 57-64.
- Kırımlı, F. (2007). *Lise öğrencilerinin psikolojik yardım arama tutumlarını etkileyen etmenler* (Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara). <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Kızıldağ, S., Zorbaz, S. D., Gençtanırım, D. ve Arıcı, F. (2012). *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 185-196.
- Kilinc, A., & Granello, P. F. (2003). Overall life satisfaction and help - seeking attitudes of Turkish college students in the United States: Implications for college counselors. *Journal of College Counseling*, 6(1), 56-68.
- Koile, E. A., & Bird, D. J. (1956). Preferences for counselor help on freshman problems. *Journal of Counseling Psychology*, 3(2), 97.
- Koydemir, S., Erel, Ö., Yumurtacı, D. ve Şahin, G. N. (2010). Psychological help-seeking attitudes and barriers to help-seeking in young people in Turkey. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 32(4), 274-289.

- Landes, S. J., Burton, J. R., King, K. M., & Sullivan, B. F. (2013). Women's preference of therapist based on sex of therapist and presenting problem: An analog study. *Counselling Psychology Quarterly*, 26(3-4), 330-342. doi: 10.1080/09515070.2013.819795
- Lee, D. Y., Hallberg, E. T., Jones, L., & Haase, R. F. (1980). Effects of counselor gender on perceived credibility. *Journal of Counseling Psychology*, 27(1), 71.
- Lee, E. J., Chan, F., Ditchman, N., & Feigon, M. (2014). Factors influencing Korean international students' preferences for mental health professionals: A conjoint analysis. *Community Mental Health Journal*, 50(1), 104-110.
- Lee Stamler, V., Christiansen, M. D., Staley, K. H., & Macagno-Shang, L. (1991). Client preference for counselor gender. *Psychology of Women Quarterly*, 15(2), 317-321.
- Lipscomb, T. J., Shelley, K., & Root, T. (2010). Selection criteria for choosing mental health service providers: A pilot study. *Health Marketing Quarterly*, 27(4), 321-333.
- Lowinger, R. (2012). College students' perceptions of severity and willingness to seek psychological help for drug and alcohol problems. *College Student Journal*, 46(4), 829-833.
- Luborsky, L., Crits-Christoph, P., Mintz, J., & Auerbach, A. (1988). *Who will benefit from psychotherapy?: Predicting therapeutic outcomes*. Basic Books.
- Meyer, O., Zane, N., & Cho, Y. I. (2011). Understanding the psychological processes of the racial match effect in Asian Americans. *Journal of Counseling Psychology*, 58(3), 335.
- Mocan-Aydın, G. (2000). Western models of counselling and psychotherapy within Turkey: crossing cultural boundaries. *The Counseling Psychologist*, 28, 281-298.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Nelson, M. L. (1993). A current perspective on gender differences: Implications for research in counseling. *Journal of Counseling Psychology*, 40(2), 200.
- Neuman, L. W. (2014). *Social research methods: qualitative and quantitative approaches* (Seventh Ed.). Essex: Pearson Education Limited.
- Okiishi, J. C., Lambert, M. J., Eggett, D., Nielsen, L., Dayton, D. D., & Vermeersch, D. A. (2006). An analysis of therapist treatment effects: Toward providing feedback to individual therapists on their clients' psychotherapy outcome. *Journal of Clinical Psychology*, 62(9), 1157-1172.
- Özbay, Y., Erkan, S., Cihangir-Çankaya, Z. ve Terzi, Ş. (2008, April). University students' help seeking attitudes, gender roles and self-concealment levels. Paper presented at *International Congress of Counseling, Bahçeşehir University, İstanbul*.
- Paradise, L. V., Conway, B. S., & Zweig, J. (1986). Effects of expert and referent influence, physical attractiveness, and gender on perceptions of counselor attributes. *Journal of Counseling Psychology*, 33(1), 16.
- Pikus, C. F., & Heavey, C. L. (1996). Client preferences for therapist gender. *Journal of College Student Psychotherapy*, 10(4), 35-43.
- Saunders, S. (1993). Applicants' experience of the process of seeking therapy. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 30(4), 554.

- Simons, J. A., & Helms, J. E. (1976). Influence of counselors' marital status, sex, and age on college and noncollege women's counselor preferences. *Journal of Counseling Psychology*, 23(4), 380.
- Singleton, R.A., & Straits, B.C. (2005). *Approaches to social research* (4th ed.). New York: Oxford University Press.
- Smith, M. C. (1980). Sex bias in counseling and psychotherapy. *Psychological Bulletin*, 87(2), 392.
- Speight, S. L. & Vera, E. M. (2005). University counseling center clients' expressed preferences for counselors: A four year archival exploration. *Journal of College Student Psychotherapy*, 19(3), 55-68.
- Taşkın, E.O. (2007). Türkiye’de Psikiyatri ve Psikiyatristlere Yönelik Tutumlar. Stigma Ruhsal Hastalıklara Yönelik Tutumlar ve Damgalama. ss: 302-318. İçinde: Taşkın E.O. (ed), 1. Baskı. İzmir, Meta Basım Matbaacılık. Erişim tarihi: 01 Şubat 2018 https://www.researchgate.net/profile/Emin_Taskin/publication/292987645_Ruhsal_hastalıklara_yonelik_tutumlar_ve_damgalamayi_etikleyen_etmenler/links/56b47bc908ae01db096ea75e/Ruhsal-hastalıklara-yoenelik-tutumlar-ve-damgalamayi-etkileyen-etmenler
- Topkaya, N. (2014). Gender, Self-Stigma, and Public Stigma in Predicting Attitudes toward Psychological Help-Seeking. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 14(2), 480-487.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi (2013). [Çevrim içi: https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/td_v2.sayfa_yonlendir?v_meclis=1&v_done_m=24&v_yasama_yili=4&v_cilt=&v_birlesim=&v_sayfa=&v_anabasluk=&v_altbaslik=&v_mv=&v_sb=&v_ozet=&v_kelime=&v_bastarih=&v_bittarih=], Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2018.
- Türküm, A. S. (2005). Who seeks help? Examining the differences in attitude of Turkish university students toward seeking psychological help by gender, gender roles, and help-seeking experiences. *The Journal of Men's Studies*, 13(3), 389-401.
- Vogel, D. L., Wade, N. G. & Hackler, A. H. (2007). Perceived public stigma and the willingness to seek counseling: The mediating roles of self-stigma and attitudes toward counseling. *Journal of Counseling Psychology*, 54(1), 40.
- Vogel, D., Wade, N., Wester, S., Larson, L. & Hackler, A. (2007). Seeking help from a mental health professional: the influence of one's social network. *Journal of Clinical Psychology*, 63(3), 233-245.
- Yanico, B. J. & Hardin, S. I. (1985). Relation of type of problem and expectations of counselor knowledge and understanding to students' gender preferences for counselors. *Journal of Counseling Psychology*, 32(2), 197.
- Yerin Güneri, O., Aydın, G. ve Skovholt, T. (2003). Counseling needs of students and evaluation of counseling services at a large urban university in Turkey. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 25(1), 53-63.
- Yerin Güneri, O. (2006). Counseling services in Turkish universities. *International Journal of Mental Health*, 35(1), 26-38.

- Walker, E. F. & Stake, J. E. (1978). Changes in preferences for male and female counselors. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 46(5), 1153.
- Whitley, B. E. (1979). Sex roles and psychotherapy: A current appraisal. *Psychological Bulletin*, 86(6), 1309.
- Wilch, M. (1999). *Young people's attitudes towards counselling and the need for this provision in secondary schools*. Brighton: University of Brighton.
- World Health Organization. (2001). *The world health report 2001: Mental health: New understanding, new hope*. Geneva, Switzerland: Author.

Extended Abstract

Introduction: According to the World Health Organization, about 450 million people in the world are affected by mental and neurological discomfort but only one-third of this number is in search of help (WHO, 2001). In Turkey, the number of people who take psychological assistance has increased 330% in the last 5 years and this number reached nearly 9 million (Turkish Grand National Assembly, 2013). It is also a matter of curiosity whether the participants has a preference for counselor characteristics in the expectation of receiving psychological help. Whether the efficiency expected from the counseling process is affected by the gender factor is considered an important issue to be addressed. In this research, it is aimed to deeply discuss the opinions of the gender of the counselor in the preferences of the individuals.

Method: In order to understand whether gender is effective in choosing a counselor, two counselor descriptions were created by researchers. One of the equivalent description used the female name and the other male name. Expert opinion has been consulted to confirm the resemblance of the descriptions. The description that was arranged in this direction was applied and the participant was asked whether they could see a difference between the descriptions. It has been confirmed through the participants that the descriptions are equivalent. Then, a semi-structured interview form with demographic questions and open-ended questions was organized according to expert opinion. The interview form was applied to a pilot test group of 20 people and the interview form was finalized by rearranging the unrecognized, unclear expressions. Subsequently, interviews were held with volunteer students who agreed to participate in the research on university campus. Participants were first asked demographic features; then the descriptions of counselors were presented. Finally the questions in the interview form were asked by researchers. In order to reduce the effect of the order, a part of the participants were presented with a reading form arranged on top of the female counselor's description and the male counselor's resume below. Other participants were presented with their position of names changed, without making changes to in the descriptions. Also, after each interview, participants were asked whether they could see a difference between the descriptions; it was again confirmed that the descriptions were in this way and that the answers given to the questions did not show up from the differences between the descriptions. The answers given to closed-ended questions (demographics) were handled with descriptive statistics. For responses to open-ended questions, content analysis was applied.

Results: According to the results obtained, 57 participants preferred male psychologic consuler while 55 participant preferred female consuler. Male participants were more likely to prefer male counselors (56.1%) than female counselors (38.2%). While female

participants preferred same gender counselors (51,6%) in favor of counselors, male counselors were preferred less (37,8%). The number of participants who indicated that they could get help from both counselors regardless of gender was limited to 11.

Responses to the reasons for participants' preferences were focused on gender perceptions of women counselors and same-sex / counter-sex. Gender perceptions of counselors were related both female figurative in society and beliefs of profession. While some of the answers described women as understanding, soft, detailed, communicative, more empathic, and better guiding, some answers included that women do their jobs better in all professions and care for their work under theme of gender perceptions toward female counselors. Gender perceptions toward male counselors were the least stated theme that included the reasons for the choice of participants. When the answers were examined, the men's superficial, realistic, family dad, judging and understanding could be described as the social and cultural perceptions behind the preference causes.

Career qualifications (background, training, specialty, experience) of counselors were most important factor in process of determining of counselor; it was seen that references / people experienced counseling comments follow this. Participants also paid attention to the personal characteristics of the counselor (age, gender, physical appearance, life opinion), the recommendations of the people in their environment, and the opinions of people who were consulted beforehand by the same counselor. Finally, they considered the price and the location of counseling.

Discussion & Conclusion: Unlike previous studies, this study was conducted by presenting two equivalent description that describe one male and female counselor, instead of asked directly to participants which psychologist counselor would they prefer. Despite the fact that the two descriptions were equalized, a few participants commented the descriptions of the male or female counselor were better as a reason. Some of these reasons which caused determining of counselor were more successful in their careers, better education and experience, and different areas of speciality. The two separate but equal descriptions gave to different participants under the names of counselors, a striking finding was that descriptions which given under the name of male counselor were found more successful than female counselor's description by a few participants. When the opinions of the participants were examined, men were more attributed successful in their careers than women because of stereotypes.

Gender perceptions about female counselors in business life were found to be more than men. Women were perceived as sharing, being understandable and more empathetic as reasons for the choice of counselor; elaborate, judgmental, and mothers in the process were seen as reasons not preferring female counselor. Gender

perceptions for men have been shown to be less favored by participants than perceptions towards women.

It was observed that participants were not well informed about the counseling process during the data collection process. In this case, it can be said that the answers of the students were generally shaped by the perceptions related to counseling and prejudices. Many individuals obtained their prior knowledge of the counseling process through the media and it misrepresented in media. Therefore, more comprehensive information could be given to the students about how and what kind of psychological services are provided within the university. Studies may be undertaken to encourage needy students to receive counseling. It may be advisable to arrange for students to reduce their fear of stigmatization.

